

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Tabernaculum & Arca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

men ¹ increpitis, ² Levitas ad se aggregavit, eisdemque præcepit, ut districtis gladiis ³ populum cæderent. Quo impetu ⁶ ⁴ xx tria millia virorum perempta traduntur. Tum Moises ⁷ ⁵ Tabernaculum extra castra constituit: quod quotiens fuisset ingressus, ⁶ columna nubis astare pro foribus visebatur, coramque ad Moisen Dominus loquebatur. Poscente autem ⁸ Moise,

tanquam inutiles, à Mose abjectas. Una causa est quam author profert: *indignam esse gentem existimans, cui lex Domini traderetur.* Quia ex Sapphiro, fragmina sublevit & divendidit. Unde & ingentes accreverunt opes. Sic Rabbinus apud Lynam. Quæ impia commenta sunt. *Tostatus.*

¹ *Increpitis.*] Suspicio initio scriptum fuisse à Sulpicio. *multis tamen increpitos Levitas.* Is cum deprehendisset Judæos gentilium comubiis permistos, multis increpitos, renunciare hujusmodi matrimoniis jubet. Plenum esset, multis verbis. Sed quaeri potest cur increpuit Levitas, quos extra culpam fuisse, in hoc quidem peccato, multi putant, in quibus R. Salomo. An quia populo permisserunt adorare vitulum? nam impedire debuissent quovis modo. Quidam censent ex Levitis aliquos culpæ affines fuisse. Id colligunt ex verbis illis, Exod. 31. *¶* 29. *consecravistis manus vestras hodie Domino, quisque in filio suo & in fratre suo.* Tum etiam, qui Aharon vitulum ipsum fudisse legitur. Nam quid mirum si Levitæ peccarent, cum etiam Aharon, princeps eorum, non absque peccato fuisse deprehendatur? Sed hæc de re alii aliter: fruatur quisque judicio suo. *Drus.* Sed non opus hac correctione. Ad populum enim refertur illud: *multis prius increpitis.*

² *Levitas.*] Quos in universum ab hujus peccati contagio eximunt R. Salomo & Tostatus. Sed certum est ex textu, multos Levitarum cum Idololatris cætos Ex. 32. *¶* 29. adeoque, non omnes innocentes fuisse, sed exemplum Aaronis secutos. *Lyna. Jun.*

³ *Першит.*] Non omnes absque dif-

crimine, sed noxios. Quos agnitos Aben Ezra vult, ex inflatis ventribus, cum aquas pulvere aspersas potassent. Sed hoc incertum & fabulosum. Verior Calvini sententia: *Minime Levitas latuisse, quinam primi essent per versi consilii duces.*

⁴ *xxiii. millia.*] In libris Ebræorum, tria millia tantum. Sed & in Græcis *εἰς τετρακτὴν ἀνδράς.* Latina exemplaria mire variant. Quædam habent, quasi triginta millia: alia, quasi viginti tria millia: alia quasi tria millia, videlicet Biblia regia, & novem manuscripta præter Rabbanum. *Drus.* Quidam putant in Ebræo textu tantum numerari præcipuos cætorum. R. Salomo *111 c10.* à Levitis cæsa vult: cæteros aliis modis perisse. Sed hæc gratis dicuntur. Latini Codices corrupti sunt. *Villet.*

⁵ *Tabernaculum extra castra.*] Haud dubie Sulpicius fuit in eorum opinione, qui per tabernaculum Exod. 33. sacrum illud quod Deus fieri præceperat, intelligunt. Sic Rupertus, Calvin. & alii. Cui opinioni repugnat, tum tempus: quia sacrum tabernaculum nondum erat, Exod. 35. tum locus quippe in mediis castris, non extra situm. Ergo peculiare tabernaculum intelligitur, quod pro cultu Dei ad tempus excitatum. *Tostatus.* Et quidem extra castra, ut scirent Deum ab ipsis ab alienatum. *Simler.* Fuit remotum à castris, non duodecim tantum cubitos, ut R. Salomo, sed mille, ut *Junius*, vel bis mille, ut *Villetus* vult.

⁶ *Columna nubis.*] Tostatus duas nubes fuisse vult, unam quæ castris, adversus tempestates tegumento esset. Alteram specie columnæ, quæ proficiscentibus

Moise, ut Dominum ¹ in maiestate propria videret: respon-
sum, ² Formam Dei mortalibus oculis perspicere non posse, ³ poste-
riora tamen ejus videre concessum: ⁴ Tabulæque, quas Moi-
ses prius confregerat, refectæ. Sed in hoc colloquio Dei,
XL. diebus diversatus apud Dominum Moises traditur.
Cumque de monte descenderet, tabulas præferens, ⁵ tanta clari-

bus viam indicaret. Idque ex Num. 14.
¶f. 14. probat; ubi tamen non diversa
nubes, sed diversa unius commoda de-
scribuntur.

1 In maiestate propria.] Ostende mihi
faciem tuam, id est, δόξω, ut quidam
Græci. Sed in Ebræo est, Fac mihi no-
tam viam tuam: quod Rabbinus de pro-
prietatibus divinis interpretantur, quas
גורן vocant, sed locus ostendit agi
hic de modo quo Deus cuncta gubernat,
quem imitari volebat Moses. Grot. Quod
Ebræus dicit, ostende mihi gloriam tuam,
id Græc. extulit ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν,
Ostende mihi te ipsum. Libri tamen va-
riant. Nam in aliis, δείξόν μοι τὴν
σεαυτὸν δόξω. & apud S. Augustinum,
ostende mihi gloriam tuam. Locus est
Exod. 33. ¶f. 18. Hanc gloriam Sulpi-
cius maiestatem propriam appellat. In-
fra facies vocatur, à nostro forma, quam
ajunt significare veritatem & essentiam
ipsius, quam nemo unquam assequi po-
tuit. Drus.

2 Formam Dei mortalibus oculis per-
spicere non posse.] Quia immensa & in-
comprehensibilis Confer Jud. 6. ¶f.
23. & 13. ¶f. 22. Pansanias. Phocide;
τὸ ἐπὶ ἐν ἀληθείᾳ εἶοικε τῷ
μήρε, σὺ δὲ ἐν αἰσῶ τῆς θεῆς τῷ
ἡσὶ τῷ ἀνθρώπων ἐναργῶς ὀρεῖσθαι,
Callimachus:

Καθ' ἑαυτοῦ δ' ὡς λέγει νόμοι
Ὅ (κε π' ἀθανάτων, ὅγε μὴ θεὸς
αὐτὸς εἴη)

Ἀθήνη, μισθῶ τῶν ἰδεῖν μεγά-
λω,

3 Posteriora tamen ejus.] Per suum id
gentibus cunctis. Homerus I' λ. Γ.

Ἰχνία γὰρ μετόπισθε ποδῶν ἦν κνη-
μείων

Θεὶ ἐγγὺν ἀπίοντο.

Servius ad illud 10. Æneid. pone se-
quens. Hoc quidam ideo dictum tradunt,
quod adversa videri nolunt. Unde Ecloga 8.
Ne respexeris. In Fuldensi Codice ad 2.
Æn. Abscessu plerumque numina demon-
strantur fuisse, cum subito apparere desie-
rint. Certum est exhibitam oculis Mosis
aliquam visionem. Calv. Et verosimil-
limum, Deum humana effigie se spe-
ctandum ipsi exhibuisse. Ostender.

4 Tabulæque refectæ.] Exod. 34. R.
Salomo ex illis verbis חללם commentum
suum de tabulis Sapphirinis repe-
tit; & Mosen, cæso in tabulas Sapphi-
ro, ex fragminibus ditissimum evasisse
nugatur. Lyræ.

5 Tanta claritudine facies ejus renide-
bat.] 1xx. ὅτι δεδόξαται ἡ ὄψις τῆς
χρῶμας τῆς προσώπου αὐτοῦ. Quia
vox קר unde קר cornu, radiare et-
iam significat. Favet huic Græcæ inter-
pretationi Paulus 2. Cor. 3. ¶f. 8. ubi
δόξαν προσώπου, nominat. Nihil tam-
en est quod vetet credere, radios illos
surrexisse in cornuum speciem, indeque
factum ut Mnevos, qui apud Ægyptios
cum cornubus colebatur, ipsi Aben Es-
dra ad Caput 2. Exod. non alius cre-
datur à Mose, sicut & Justinus Martyr,
aut quisquis est author admonitionis ad
Græcos, ubi in Diodoro Siculo μὲν δὲ
posuit Mosen. Nimirum Moses alter
erat Josephus, populi pastor. Josephus
autem bovis figura ac nomine signifi-
catus. Videtur autem Deus, cum in
Mose hoc præstitit, respexisse ad vituli
cultum.

claritudine facies ejus renidebat, ut intueri eum populus non
 valeret. Sed cum mandata Dei relaturus esset, vultum
 1 velamento obtexit, atque ita ad populum verbis Domini
 2 locutus est. Hoc in loco, 3 tabernaculi 4 interiorumque ejus
 5 ædificatio refertur. Quo consummato, nubes superne deci-
 6 dit, atque ita tabernaculum obumbravit, ut ipsum 7 Moisen
 8 aditu excluderet. Hæc fere duobus libris 9 Genesi atque
 10 Exodo, continentur.

XXXIV. Exin

cultum. Quasi diceret: vultis aliquid
 πωρεσμερον? Habete, & experimini
 an facere possitis. Apud Macrobius
 1. Saturn. 21. Apud Heliopolin taurum
 soli consecratum quem Noton cognominant.
 Lege Mnevin. Grot. Ex Latina versione,
 Christiani cornua Mosi affinxerunt, quæ
 Alkoranus, cætera nugarum feracissimi-
 mus, ignorat, & Judæis pictores nostri
 ludibrium propterea debent. Schickard.
 Ridiculam cujusdam Rabbinum opinio-
 nem, qui ob 40. dierum jejunium, ossa
 faciei Mosi, velut acuta cornua pro-
 minuisse existimat, Testatus refert. Cæ-
 terum de facie Mosi lucente vide Bar-
 tholin. lib. 1. de luce Animal. cap. 12.

1 Velamento obtexit.] Καλύμμερον.
 Velamen erat, quod Ebræi מסך vocant.
 Interpres Jerosolymitanus Suda-
 ra nuncupat: unde forte sudarii vox:
 quanquam significatio diversa. Hoc ve-
 lamento usus est cum ad populum verba
 faceret, propter splendorem vultus ejus,
 quem ferre non valebant: idemque abs-
 tulit, quando cum Deo loquebatur.
 Exod. 34. in extremo. Drus. Sunt qui
 putent hos radios tota vita Mosi adhæ-
 sisse, ac quoties populo loqueretur, fa-
 ciem velasse. Abulens. Sic Ambrosius
 Quamdiu Moses vixit, & alloquebatur po-
 pulum, velamen habuit in facie. Sed hanc
 opinionem alii rejiciunt, & ad tempus
 tantum durasse volunt. Villet.

2 Locutus est.] Exod. à cap. 35. ad 40.

3 Tabernaculi.] Quod vocatur Taber-
 naculum conventus, vel potius tento-
 rium, id est, Ohel. Nam tabernaculum
 אהל dicitur. Sed interpretes ista con-

fundunt. Senes vocant τὴν σκηνὴν Ἐ-
 μερτωνίαν, tabernaculum testimonii,
 (הקדש הקדוש) vocatur Num. 17. & 18.
 Eduth cum Moed confundentes. Drus.
 Tabernaculum opus fuit ex lignis, mo-
 bile, instar templi, cujus ingressus erat
 ab Oriente. Locus autem Orationis qui
 Sancta Sanctorum dicebatur, ab Occi-
 dente, & ante Sancta Sanctorum erat
 velum, & ara thymiamatis. In atrio al-
 tare holocausti & labrum. In Sancto
 Sanctorum arca foederis, quæ velo ob-
 ducebatur. Sigon.

4 Interiorumque ejus.] Quæ sunt ar-
 ca, mensa, candelabrum, altare thymia-
 matis, altare holocausti, labrum æ-
 neum, atrium tabernaculi, pontificalia
 ornamenta & alia à Deo mandata. Drus-
 sius.

5 Moisen aditu excluderet.] Nubes ob-
 umbrans tabernaculum, Moisen ab adi-
 tu excluderebat: stans supra tabernacu-
 lum, eundem admittebat. Quoties vero
 recedebat, simul Israëlita castra move-
 bant, dum ea consisteret. Nam duces
 viæ nubem habebant interdiu, noctu
 vero præcedebat eos columna ignis.
 Idem.

6 Genesi.] Qui Ebræis Bresth, à prima
 voce. Genesis vocatur, quod mundi ge-
 nesin & originem contineat. Sunt et-
 iam qui librum recti Genesin interpre-
 tentur, ut sit, recti, pro rectorum sive
 justorum. Nam rectum in metaphora
 idem quod justum est. Idem.

7 Exodo.] Qui Ebræis Smoth & Velle
 Smoth, id est, & hæc sunt nomina. Nam
 ita incipit apud eos, Idem.

1 XXXIV. Exin ¹ Leviticus liber sequitur, in quo ² litandi
præcepta traduntur, mandata etiam latæ superius legis ad-
2 duntur, ³ plena omnia sacerdotalibus institutis. Quæ si quis
3 cognoscere volet, perfectius inde capiet. Nos enim susce-
pti operis modum custodientes, solam historiam persequi-
mur.

1 XXXV. Igitur ⁴ Levi tribu in sacerdotium segregata, re-
2 liquæ tribus ⁵ dinumeratæ, repertaque hominum ⁶ Ιοc &
III cIo. Cum ergo populus mannae cibo, ut supra retuli-
mus uteretur, tot tantisque beneficiis Dei, ut semper, in-
gratus, ⁷ viles, quibus in Ægypto assueverat, dapes deside-
3 rabat. Tum Dominus immensam copiam coturnicum ca-
stris

1 *Leviticus.*] Hic liber ab Ebr. *Vaicra* nuncupatur, & liber sacerdotum, id est, ספר כהני. Leviticus autem ideo à Græcis dicitur, quia Levitarum, quibus sacra ministeria tradita erant, officia complectitur. *Drus.* In hoc libro Deus Mosen docuit rationem sacrificiorum, quæ fuerunt oblationes, Holocaustum, Pacifica, sacrificium pro peccatis scienter & non scienter admissis, simulque qua lege & ritu unumquodque sacrificium esset faciendum. *Sigon.*

2 *Litandi.*] Id est, sacrificandi. *Idolis litaverunt; idola eis ritu gentium suarum, quibus litaverat, constituit. Vaccam auream, in Bethel, alteram apud Dan constituit, quibus populus litaret. In his locis omnibus litare posuit pro sacrificare, cum proprie sit sacrificio facto Deum placare. Drus.*

3 *Plena omnia sacerdotalibus institutis.*] Rabbinus dicunt Salomonem scivisse causas omnium præceptorum, excepto illo de vacca rufa. *Rambam.* Quem rationes harum legum reddentem, in More Nebochim vide.

4 *Levi tribu in sacerdotium.*] Num. 1. & seqq. Soli Aharonitæ sacerdotio fungebantur. Aharonitas voco posteros Aharonis, qui ex ipso genus ducebant: quibus reliqui Levitæ in templo ministrabant. Hi peculiariter Levitæ vocan-

tur, ut alii sacerdotes, licet ambo eundem autorem generis haberent. Siquidem Aharon quoque ex filiis Levi erat. Aut sacerdotii vocabulo etiam Levitarum munus comprehendit. Sane Samuellem sacerdotem appellat, cum Levita tantum esset. *Drus.* Translato in Aharonem sacerdotio summo, Moses Princeps populi & summus Propheta ac legislator mansit; & summam quoque in rebus ad sacerdotium spectantibus, prærogativam retinuit. Quæ causa est cur Rabbinus tradant, per cunctos annos quos in deserto transgere Israëlita, Mosen summi sacerdotii seu Pontificatus munus tenuisse. *Semoth Rabba, Parasch. 37.* Tum temporis anteriorum seculorum sacerdotium, hoc est, primogenitorum jus sacrum desit. Vide Seldenum de successione in Pontif. Ebraeorum.

5 *Dinumeratæ.*] Id est, in tabulas publicas retulerunt eorum origines. ΙΧΧ. ἐπιξονῶσων voce Attica. *Grot.*

6 Ιοc & III cIo.] Omisit minorem numerum. Nam in editione Græca, ἑξακσία χιλιάδες καὶ τετρακσίαι καὶ πεντακσίοι καὶ πενήκοντα: & in Latina, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta. Sic etiam codices Ebraei. *Drusus.*

7 *Viles quibus in Ægypto assueverat, dapes.*]